

به گزارش خبرگزاری حوزه، در این نشست، حجت‌الاسلام والمسلمین حسن صافی گلپایگانی اظهار کرد: حوزویان باید آشنایی بیشتری با مواضع و نظرات حضرت آیت‌الله صافی گلپایگانی ^{رحمه‌الله} داشته باشند؛ اما هنوز بسیاری از مجامع علمی حوزه با اندیشه‌های ایشان آشنا نیستند.

وی با اشاره به کتاب «پرتوی از معارف اسلام» افروز: این کتاب که قبل از انقلاب اسلامی در پاسخ به شبهات نوشته شد، به‌تعبیر برخی بزرگان حوزه، یک دایرةالمعارف کامل است.

این استاد حوزه علمیه قم تصریح کرد: حضرت آیت‌الله صافی ^{رحمه‌الله}، شخصیتی آگاه به مسائل روز جامعه بودند و همواره بر ضرورت حضور فقیه و خدمتگزار امام زمان ^{علیه‌السلام} در متن جامعه تأکید داشتند. مهم‌ترین دغدغه ایشان دفاع از حریم و مکتب اهل‌بیت ^{علیهم‌السلام} بود و در مواردی مانند پاسخ به مطالب انحرافی مجله همایون، اقدامات عملی انجام دادند.

وی با اشاره به اهمیت تقرب معنوی به امام عصر ^{علیه‌السلام} بیان کرد: آیت‌الله‌العظمی صافی ^{رحمه‌الله} ملاک ارتباط با امام زمان ^{علیه‌السلام} را تقرب معنوی افراد می‌دانستند و زندگی خود را وقف دفاع از حریم اهل‌بیت ^{علیهم‌السلام} و پیشتازی در مسئله امامت و مهدویت کرده بودند.

حجت‌الاسلام والمسلمین صافی گلپایگانی خاطرنشان کرد: مرحوم والد در پاسخ به کتاب «شهید جاوید»، کتاب «شهید آگاه» را نوشتند و حتی نویسنده کتاب مورد اشاره، آن را بهترین پاسخ و نقد کتاب خود دانست و معتقد بود، می‌تواند به‌عنوان کتاب درسی حوزه مورد استفاده قرارگیرد.

وی افروز: ایشان در نوشتن برخی آثار، مورد تهدید قرار گرفتند؛ اما هرگز از انجام وظیفه باز نایستادند و در حوزه کلام، رجال و دفاع از اهل‌بیت ^{علیهم‌السلام} و به‌ویژه مهدویت، در صدسال اخیر سرآمد بودند.

این استاد حوزه علمیه قم، با اشاره به اقدامات آیت‌الله‌العظمی صافی گلپایگانی در پاسخ به حجه‌ها و شبهات، گفت: پیش از پیروزی انقلاب اسلامی، مفتی سوریه به قم آمد و سپس به مشهد رفت و پس از بازگشت، کتاب «اسمعی یا ایران» را نوشت. مرحوم والد، فوراً در پاسخ «ایران تسمع فتجیب» را نگاشتند و همچنین در پاسخ به شبهات خطیب، کتاب «مع‌الخطیب» و تألیف کردند. امام موسی صدر پس از دیدن این کتاب، آن را با عنوان «مع‌الخطیب فی خطوط‌العریضه» نام‌گذاری کرد.

وی همچنین به جلوگیری حضرت آیت‌الله صافی ^{رحمه‌الله} از بزرگداشت برخی عرفای کاذب و توجه ایشان به مسائل قانون اساسی اشاره کرد و افروز: ایشان با شجاعت و صراحت، جلوی بسیاری از مصوبات تضعیف‌کننده دین را گرفتند و به‌همین دلیل امام خمینی ^{رحمه‌الله} علاقه خاصی به ایشان داشتند.

حجت‌الاسلام والمسلمین صافی گلپایگانی تصریح کرد: مرحوم والد مرجعیت را هدف خود قرار ندادند و بارها گفتند که اگر پشت منزل من بنویسند: «ایشان صلاحیت مرجعیت ندارد»، آن را پاک نخواهم کرد و در این مسیر، هیچ اقدامی برای کسب مرجعیت نکردند.

فرزند حضرت آیت‌الله صافی گلپایگانی ^{رحمه‌الله} افروز: مرحوم والد غیر از فقیه‌بودن، متکلم و عالم به علوم مختلف اسلامی بودند و در بحث دارالتقریب نیز تلاش‌های بسیاری کردند تا شیخ شلتوت حکم مشروعیت شیعه را صادر کند. ایشان بیش از ۷۰ سال به مسائل شرعی و استفتانات پاسخ دادند و با مردم و جوانان مأنوس بودند و همواره درد مردم را درک می‌کردند.

• آیت‌الله‌العظمی صافی مرجعی مسئله‌محور و کنشگر در عرصه کلام معاصر بودند

حجت‌الاسلام والمسلمین محمدتقی سبحانی نیز در نشست نکوداشت اندیشه‌های کلامی آیت‌الله‌العظمی صافی گلپایگانی ^{رحمه‌الله}، با اشاره به جایگاه ممتاز این مرجع تقلید فقید، اظهار کرد: آیت‌الله صافی گلپایگانی ^{رحمه‌الله} بی‌گمان از شخصیت‌هایی هستند که دوره معاصر ما را با حیات علمی و فکری خود پربار کردند و آینه تمام‌نمای تحولات فکری، اجتماعی و معرفتی زمانه بودند.

وی افروز: مطالعه دقیق شخصیت، سیر علمی و ابعاد وجودی ایشان، هم ما را با تحولات گذشته و جریان‌های فکری جاری آشنا می‌کند و هم افقی روشن برای آینده حوزه‌های علمیه و اندیشه دینی پیش روی ما می‌گشاید.

رئیس بنیاد بین‌المللی امامت، با انتقاد از کم‌توجهی به پاسداشت شخصیت‌های برجسته علمی، تصریح کرد: در بزرگداشت شخصیت

حجت‌الاسلام والمسلمین شیخ حسن صافی گلپایگانی

آیت‌الله‌العظمی صافی گلپایگانی ^{رحمه‌الله}

مرجعی فقیه، متکلم و پیشتاز در دفاع از مهدویت

نشست نکوداشت اندیشه‌های کلامی مرجع فقید آیت‌الله‌العظمی صافی گلپایگانی، با حضور و سخنرانی اساتید و کارشناسان، به همت انجمن کلام اسلامی حوزه علمیه قم و با مشارکت پژوهشگاه قرآن و حدیث، دانشکده‌های فابابی، دبیرخانه انجمن‌های علمی حوزه و برخی مراکز و مؤسسات علمی و آموزشی قم، پنج‌شنبه ۲ بهمن در کتابخانه آیت‌الله‌العظمی بروجردی ^{رحمه‌الله} مسجد اعظم قم برگزار شد.

از این آثار، رویکردهای موسوم به روشنفکرانه و التقاطی مشاهده نمی‌شود. وی ادامه داد: روش آیت‌الله صافی گلپایگانی ^{رحمه‌الله} در حوزه کلام، روشی اصیل، متقن و مبتنی بر معارف ناب اهل‌بیت ^{علیهم‌السلام} است که امروز نیز می‌تواند الگویی مناسبی برای تولید محتوای اعتقادی باشد.

این استاد حوزه، با بیان اینکه مدارس و نسل جوان امروز نیازمند قالب‌های روشن، منسجم و مرحله‌بندی‌شده اعتقادی هستند، تصریح کرد: ما تاکنون بیش از ۱۲ هزار سؤال و شبهه از جوانان جمع‌آوری کرده‌ایم و در حال تولید محتوا برای پاسخ به آن‌ها هستیم؛ اما این فعالیت‌ها باید نظام‌مندتر و مبتنی بر سیرمنطقی اعتقادی باشد. وی افزود: گاهی درباره امامت سخن گفته می‌شود؛ درحالی‌که مخاطب هنوز با اصل نبوت آشنا نشده است و این عدم تناسب، یکی از آسیب‌های جدی در آموزش اعتقادی به نسل جوان محسوب می‌شود.

حجت‌الاسلام والمسلمین معنوی، با اشاره به فاصله ایجادشده میان جوانان و برخی مبلغان دینی گفت: یکی از آسیب‌های امروز آن است که جوانان هنگام مواجهه با یک حوزوی، اقبال چندانی نشان نمی‌دهند؛ زیرا مطالب ارائه‌شده متناسب با نیاز، سطح و مسائل واقعی نوجوانان و جوانان نبوده است.

وی ادامه داد: در بسیاری موارد، آموزش دینی نه از توحید و مبانی اعتقادی، بلکه از موضوعاتی مانند تقلید، حجاب و احکام آغاز می‌شود؛ درحالی‌که باید از ریشه‌های اعتقادی شروع کرد تا باور دینی به‌درستی شکل بگیرد.

این استاد حوزه در ادامه، به تشریح فعالیت‌های مؤسسه دارالتبلیغ حضرت آیت‌الله صافی گلپایگانی ^{رحمه‌الله} پرداخت و گفت: در دو سال اخیر، ۱۲ تا ۱۴ موضوع آموزشی با محوریت اعتقادات برای طلاب طراحی و اجرا شده است.

وی افروز: همچنین آموزش مدیریت تبلیغ، شأن طلبگی و روش‌های تبلیغی برای طلاب و خانواده‌های آنان در دستور کار قرار گرفته و تاکنون حدود دو هزار نفر از این دوره‌ها بهره‌مند شده‌اند. حجت‌الاسلام والمسلمین معنوی، با اشاره به برگزاری گفتمان‌های مهدویت اظهار کرد: گفتمان مهدویت مبتنی بر آثار آیت‌الله صافی گلپایگانی ^{رحمه‌الله} در پنج دانشگاه برگزار شده است و در آخرین همایش که در دانشگاه گلپایگان برگزار شد و کد بین‌المللی نیز دریافت کرد، بیش از ۱۸۰۰ دانشجو شرکت داشتند و مقالاتی از دانشجویان کشورهای مختلف به این همایش ارسال شد.

وی در ادامه تصریح کرد: اعزام مبلغ و طلبه به خوابگاه‌های دانشجویی، تربیت مبلغان و مبلغات تخصصی در حوزه کلام و مهدویت و

اعزام مبلغان به مناطق مشترک مذهبی، از دیگر فعالیت‌های مؤسسه دارالتبلیغ به‌شمار می‌آید.

این استاد حوزه در پایان خاطرنشان کرد: تولید درس‌نامه‌های اعتقادی برای مدارس، آموزش‌های ضمن خدمت، برگزاری دوره‌های تخصصی کلام و مهدویت، برگزاری مسابقات فرهنگی و تولید محتوای رسانه‌ای از جمله کلیپ‌های آموزشی، از دیگر برنامه‌هایی است که در این مؤسسه دنبال می‌شود.

• آیت‌الله‌العظمی صافی گلپایگانی نماد صیانت از اعتقادات شیعه بودند

همچنین، حجت‌الاسلام والمسلمین محمدصفر جبرئیلی هم در این مراسم، اظهار کرد: حضرت آیت‌الله صافی در شمار «علمای مرزبان جاوید» قرار دارند و از فقهای متکلمی هستند که با نگاهی عمیق و مسئولانه، به دفاع از اعتقادات شیعه پرداختند.

وی با اشاره به دغدغه‌های محوری این مرجع فقید تصریح کرد: حفظ وحدت اسلامی و جلوگیری از شقاق در مرزهای مشترک مذهبی، توجه به دشمن مشترک، اهتمام به دردهای مشترک امت اسلامی، حمایت از مرزبانان اعتقادی و حفظ عمود دین، پنج محور اصلی اندیشه و کنش علمی حضرت آیت‌الله صافی گلپایگانی ^{رحمه‌الله} را تشکیل می‌دهد.

این استاد حوزه علمیه قم، با اشاره به سیره علمی آن مرجع تقلید فقید گفت: هنگامی که حضرت آیت‌الله صافی ^{رحمه‌الله} کتاب «مع‌الخطیب» را در نقد دیدگاه‌های محب‌الدین خطیب تألیف کردند، در ابتدا از انتشار آن خودداری نمودند؛ زیرا نگران بودند که انتشار این اثر به اختلاف و شقاق میان مسلمانان بینجامد؛ اما پس از آنکه مشاهده کردند، کتاب محب‌الدین خطیب به زبان‌های مختلف ترجمه و در سطح گسترده منتشر شده است، برای دفاع از حق و صیانت از اعتقادات شیعی، اقدام به انتشار این اثر کردند.

حجت‌الاسلام والمسلمین جبرئیلی، تشویق و حمایت از طلاب و پژوهشگران را از ویژگی‌های بارز این مرجع فقید دانست و افروز: هرگاه فردی اثری در دفاع از معارف اهل‌بیت ^{علیهم‌السلام} ارائه می‌کرد، مرحوم آیت‌الله صافی شخصاً تماس می‌گرفتند و با قدردانی، او را به استمرار این مسیر علمی تشویق می‌نمودند.

وی با اشاره به گستره مرزبانی فکری آیت‌الله‌العظمی صافی گلپایگانی اظهار کرد: این مرجع تقلید به‌صورت هم‌زمان در چند جبهه فکری به مقابله پرداختند؛ از جمله مواجهه با جریان‌های تجدیدنظرگرایانه، غلو، انکار یا تحریف ولایت تکوینی و تشریعی، سلفی‌گری و وهابیت، برخی انحرافات در تصوف و عرفان، مباحث مناقشه‌برانگیز فلسفی، اخباری‌گری افراطی و فرقه ضاله بهائیت.

این استاد دانشگاه تهران در ادامه تصریح کرد: کتاب «منتخب‌الاثر»، نمونه‌ای شاخص از یک اثر کلامی ـ استدلالی است که در پاسخ به شبهات فرقه بهائیت نگاشته شده و جایگاه ممتازی در ادبیات کلامی شیعه دارد.

حجت‌الاسلام والمسلمین جبرئیلی، با اشاره به دیدگاه حضرت آیت‌الله صافی گلپایگانی ^{رحمه‌الله} درباره فلسفه گفت: ایشان فلسفه را حرام نمی‌دانستند؛ اما برای ورود طلاب به این عرصه، فیود و محدودیت‌هایی قائل بودند و مطالعه بیش از کتاب «کشف‌المراد» را برای عموم طلاب مناسب نمی‌دانستند.

• «مهدویت»، محور اندیشه‌های آیت‌الله‌العظمی صافی گلپایگانی ^{رحمه‌الله}

حجت‌الاسلام والمسلمین فؤادیان نیز در این نشست، اظهار کرد: روح حاکم بر تمامی مباحث حضرت آیت‌الله صافی گلپایگانی ^{رحمه‌الله}، مهدویت است و این وجه، امتیاز ویژه آثار ایشان محسوب می‌شود.

محقق و پژوهشگر مهدویت افروز: در آثار برخی بزرگان، جایگاه مهدویت به‌طور کامل دیده نمی‌شود؛ اما در آثار آیت‌الله صافی ^{رحمه‌الله}، مهدویت با رویکرد اجتهادی پرزنگ و مستند به منابع معتبر مطرح شده است.

وی با اشاره به اهمیت کتاب «منتخب‌الاثر» گفت: در تمام آیین‌های نکوداشتی که برای حضرت آیت‌الله صافی ^{رحمه‌الله} برگزار شده، سخنرانان در برابر عظمت این اثر علمی زانو زده‌اند. اسلوب و روش ابتکاری مرحوم آیت‌الله صافی در نگارش این کتاب منحصربه‌فرد است. نظم در ابواب، توجه به تعداد منابع فریقین، دسته‌بندی احادیث، پرهیز از نقل احادیث ضعیف و شاذ و توجه به شبهات و اندیشه‌های رقیب، از ویژگی‌های برجسته این اثر است.

این استاد مهدویت، روش‌های فقه‌الحديث و فقه‌اللغه برشمرد و ادامه داد: ایشان در آثار خود، ابعاد وابستگی عالم به امام عصر ^{علیه‌السلام} را تشریح کرده، تقسیم‌بندی و تحلیل ابعاد ولایت فقیه را ارائه داده، مهدویت شخصیه را اثبات و مهدویت نوعیه را نفی کرده و اختلاف‌نظرهای مختلف را جمع‌بندی کرده‌اند.

حجت‌الاسلام والمسلمین فؤادیان همچنین، با اشاره به کمبود پژوهش در این حوزه گفت: تاکنون نیازسنجی پژوهشی برای آثار آیت‌الله صافی انجام نشده و جای آن خالی است. همچنین روش‌شناسی پاسخ ایشان به شبهات نیز تدوین نشده که پیشنهاد می‌شود، این مقوله نیز مورد توجه پژوهشگران قرار گیرد.

وی در پایان تأکید کرد: بررسی و بازشناسی آثار حضرت آیت‌الله صافی گلپایگانی ^{رحمه‌الله}، می‌تواند مسیر پژوهشی جدیدی در حوزه مهدویت و کلام اسلامی برای محققان و طلاب معاصر فراهم کند.